

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **A. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 5. 2021, č. j. 16781/21/5100-31462-711896, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 21. 4. 2022, č. j. 59 Af 25/2021 - 73,

t a k t o :

- I. Návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti žalobkyně **se odmítá**.
- II. Žalobkyni **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- III. Soud **v y z ý v á** žalobkyni, aby **ve lhůtě jednoho měsíce** od doručení tohoto usnesení **doplnila** kasační stížnost ze dne 23. 5. 2022 tak, že uvede, z jakých konkrétních důvodů napadá usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 21. 4. 2022, č. j. 59 Af 25/2021 - 7.

Odůvodnění:

[1] Žalobkyně se u Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci (dále jen „krajský soud“) domáhá zrušení nebo vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 5. 2021, č. j. 16781/21/5100-31462-711896. V řízení před krajským soudem žalobkyně opakovaně žádala o osvobození od soudních poplatků. O její poslední žádosti krajský soud rozhodl usnesením ze dne 21. 4. 2022, č. j. 59 Af 25/2021 - 73, tak, že žalobkyni osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

[2] Proti usnesení krajského soudu o nepřiznání osvobození od soudních poplatků podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížnost ze dne 23. 5. 2022, jež byla Nejvyššímu správnímu soudu doručena téhož dne. Stěžovatelka rovněž žádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti.

[3] Podle § 107 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), nemá kasační stížnost odkladný účinek. Soud jej však může na návrh

stěžovatele přiznat; § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. se užije přiměřeně. Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. lze přiznat odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro stěžovatele nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

[4] V projednávané věci však stěžovatelka svojí kasační stížností nenapadá rozhodnutí krajského soudu, jímž by se řízení končilo, nýbrž rozhodnutí procesní povahy. Problematikou řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků se rozšířený senát zabýval v usnesení ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 - 43, v němž dospěl k závěru, že i proti rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků je kasační stížnost přípustná. Rozšířený senát v tomto usnesení odmítl názor, podle nějž není přezkum těchto rozhodnutí nutný, neboť by postačovala možnost přezkumu oprávněnosti závěru o neosvobození od soudních poplatků v rámci přezkumu rozhodnutí o zastavení řízení, které by následovalo po nezaplacení poplatků. Konkrétně uvedl, že *„tato ochrana by mohla splnit svůj účel pouze v případě, že by soud v rámci přezkumu usnesení o zastavení řízení shledal nezákonným předchozí rozhodnutí o neosvobození od soudních poplatků. V případě zákonnosti takového rozhodnutí by však účastník řízení již nemohl poplatek uhradit. Jinými slovy, toto procesní řešení by účastníka řízení prakticky připravilo o možnost reálného přezkumu rozhodnutí o neosvobození od soudních poplatků, nechtěl-li by hrát vabank s možným výsledkem zastavení řízení bez možnosti doplatit poplatek v návaznosti na výsledek přezkumu před kasačním soudem.“*

[5] K postupu krajského soudu po rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků pak v citovaném usnesení rozšířený senát uvedl, že *„východiskem pro postup krajského soudu přitom musí být zachování procesních práv účastníků řízení nahlížených perspektivou jejich ústavního základu. Souvisí-li tedy právo napadnout rozhodnutí (zde o neosvobození od soudních poplatků) opravným prostředkem (zde kasační stížností), musí soud postupovat tak, aby účastníku řízení fakticky neznemožnil výkon tohoto práva. V opačném případě by totiž mohl být postup krajského soudu shledán rozporným s právem na soudní ochranu ve smyslu článku 36 odst. 1 Listiny. V zásadě by tedy krajský soud měl přistoupit k zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku až poté, kdy uplynula lhůta pro podání kasační stížnosti proti neosvobození od soudního poplatku (pokud krajský soud rozhodoval o odpovídajícím návrhu) a krajský soud ověřil u Nejvyššího správního soudu, že usnesení o neosvobození od soudních poplatků nebylo napadeno kasační stížností.“*

[6] Z výše uvedeného je zřejmé, že v případě, kdy žalobce podá proti rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků kasační stížnost, je krajský soud povinen vyčkat do rozhodnutí o ní, a teprve v případě, že této kasační stížnosti nebude vyhověno a žalobce soudní poplatek nezaplatí, může řízení o žalobě zastavit. Rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, proti němuž byla podána kasační stížnost, tedy nemůže vyvolat takové právní následky, jež by žalobci mohly způsobit relevantní újmu, před níž by bylo nutno jej chránit prostřednictvím institutu přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[7] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je nepřipustný, neboť směřuje proti

pokračování

rozhodnutí, které není způsobilé stěžovatele přivodit újmu. Nejvyšší správní soud tedy v této části stěžovatelčin návrh výrokem I. tohoto usnesení odmítl podle § 120 a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[8] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud stěžovatelčin návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti odmítl, aniž by jej věcně posuzoval, neuložil jí ani povinnost zaplatit soudní poplatek za podání tohoto návrhu, jenž podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve spojení s položkou č. 20 Sazebníku soudních poplatků činí 1.000 Kč. Vybírání poplatku za takový návrh by totiž postrádalo logiku, neboť by musel být posléze vrácen, jak vyplývá z ustanovení § 10 odst. 3 poslední věty citovaného zákona.

[9] Nejvyšší správní soud dále poznamenává, že o návrhu na osvobození od soudních poplatků v řízení před ním nebylo nutno rozhodovat, neboť podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení, kterým krajský soud zamítl žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě, nepochybně takovým procesním rozhodnutím je.

[10] Z právě citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatelky bez příslušného právníckého vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již bylo výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatelky advokátem v řízení o kasační stížnosti nemusí být splněna. Nejvyšší správní soud i tak vážil, zda je, přes právě uvedené, ustanovení zástupce v nynějším řízení o kasační stížnosti nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatelky ve smyslu § 120 a § 35 odst. 10 s. ř. s. Dospěl přitom k závěru, že tomu tak není.

[11] Jak totiž správně uvedl krajský soud, stěžovatelka se na soudy se svými podáními obrací opakovaně, přičemž se jí dostalo řádného poučení o povinnostech žadatele o osvobození od soudních poplatků. V projednávané věci přitom nejde o nijak právně složitou otázku, jejíž pochopení by vyžadovalo odborné právní vzdělání. Nejvyšší správní soud nemá pochybnosti o tom, že stěžovatelka na základě poučení, jež se jí opakovaně dostala v řízeních před správními soudy, má dostatečné povědomí o tom, jaké jsou náležitosti žádosti o osvobození od soudních poplatků. Pokud tedy podává kasační stížnost proti rozhodnutí o nepřiznání tohoto osvobození, měla by být schopna ji formulovat sama. Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud stěžovatele neustanovil zástupce pro řízení o kasační stížnosti (výrok II.).

[12] Podstatou rozhodnutí krajského soudu je zamítnutí stěžovatelčiny žádosti o osvobození od soudních poplatků z důvodu nedostatečného doložení její majetkové situace. Povinností žadatele o osvobození od soudních poplatků totiž je jednak soudu podrobně popsat svoji majetkovou situaci (aby mohl soud posoudit, jakým zásahem do

jeho rozpočtu by pro něj byla povinnost zaplatit soudní poplatek), tak rovněž tato svá tvrzení doložit (aby soud mohl alespoň rámcově ověřit, zda jsou žadatelova tvrzení pravdivá). Podle krajského soudu se však v tvrzeních stěžovatelky ohledně její majetkové situace vyskytovaly výrazné nedostatky (např. v rámci přehledu svého majetku neuvedla, jaké nemovitosti vlastní, nýbrž pouze uvedla, že jsou zatíženy exekucemi a tedy nepoužitelné pro uspokojení jejích závazků) a především stěžovatelka své tvrzení nepodložila žádnými důkazy. Chce-li tedy stěžovatelka věcně uspět se svojí kasační stížností, musí relevantní argumentací zpochybnit buď předpoklad krajského soudu o tom, že svá tvrzení řádně nedoložila (např. poukázáním na listiny, které k návrhu přiložila, ale soud je ignoroval nebo nedostatečně zohlednil), nebo jeho závěr o tom, že se jedná o pochybení, které svojí závažností odůvodňovalo zamítnutí její žádosti o osvobození od soudních poplatků.

[13] Uvedené kvality však kasační stížnost nedosahuje a nemá náležitosti ve smyslu § 37 odst. 3 věty první s. ř. s. a § 106 odst. 1 téhož zákona, neboť z ní nevyplývá, z jakých konkrétních důvodů stěžovatelka napadá usnesení krajského soudu a jaká pochybení či nedostatky tomuto rozhodnutí vytýká. Nejvyšší správní soud proto stěžovatelku podle § 106 odst. 3 s. ř. s. vyzval, aby ve lhůtě jednoho měsíce od doručení tohoto usnesení doplnila kasační stížnost o sdělení, z jakých důvodů proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 21. 4. 2022, č. j. 59 Af 25/2021 - 7, brojí a co navrhuje (výrok III.).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

Neodstraní-li stěžovatelka vady kasační stížnosti, a v řízení proto nebude možné pokračovat, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne podle § 37 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona.

V Brně dne 13. července 2022

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu